לקיוהא דפירא בעיניה הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה: אין צולין את הפסח וכו': מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני [א]ואם אסכלא מנוקבת מותר ואמר רבי צדוק מעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא מנוקבת בעא מיניה רב חיננא בר אידי מרב אדא בר אהבה [א]תנור שהסיקו בקליפי ערלה וגרפו ואפה בו את הפת לדברי האוסר מהו א"ל [ב]הפת מותרת א"ל והאמר רב חיננא סבא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן [ג]תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש שנאמר [1]צלי אש [2]צלי אש שתי פעמי' טעמא דגלי רחמנא צלי אש צלי אש שתי פעמים הא לא גלי רחמנא הוי אמינא צלי אש הוא א"ל גלי רחמנא התם וילפינן מינה ואי בעית אימא התם טעמא דכתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הא לא כתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הוה אמינא אאש קפיד רחמנא ואפילו גרפו נמי צלי אש הוא אבל הכא אעצים דאיסורא קא קפיד רחמנא והא ליתנהו ת"ר [ד]חתכו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזה צלי אש רמי ליה רב אחדבוי בר אמי לרב חסדא מי אמר רבי גחלים אש נינהו ורמינהו [ג]מכות אש אין לי אלא שנכוה באש [3][ה]נכוה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגפסים רותח וכל דבר הבא מן האור לאיתויי חמי האור מניין ת"ל מכוה מכוה ריבה טעמא דרבי רחמנא מכוה מכוה הא לא רבי רחמנא מכוה מכוה גחלים לאו אש נינהו א"ל גחלת של עץ לא איצטריך קרא לרבויי כי איצטריך קרא לגחלת של מתכת וגחלים של מתכת לאו אש הוא והא גבי בת כהן דכתיב [4]באש תשרף [ו]ואמר רב מתנה [ו]פתילה של אבר היו עושין לה שאני התם דאמר קרא באש תשרף תשרף לרבות כל שריפות הבאות מן האש וכ"ש אש עצמה ונקיף לה חבילי זמורות ונקלה אתיא שריפה שריפה מבני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים ונעביד לה חמי האור משום דר"נ [ז]דאמר ר"נ אמר קרא [5]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה וכי מאחר דאיכא רב נחמן גזירה שוה למה לי אמרי אי לאו גזירה שוה ה"א שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא ואי משום דרב נחמן ניפוש לה חבילי זמורות טובא כי היכי דתמות בעגלא קמ"ל ואלא באש ל"ל לאפוקי אבר מעיקרו אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא וכל היכא דכתיב באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת אש הוא והא גבי פרים הנשרפים דכתיב בהו [6]ושרף אותו על עצים באש ותניא באש [י]ולא בסיד רותח ולא בגפסים רותח א"ל הכי השתא התם כתיב באש והדר תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת האש הכא כתיב ושרף אותו על עצים באש לבסוף אש למימרא דאש אין מידי אחרינא לא התם נמי כתיבא שריפה לבסוף דכתיב

על

לקיוהא דפירא. איגדו"ר. טעם הפרי עומד בו שלא הוציאו ממנו כלום ואע"פ שהוחלש מאליו ונתקלקל טעמו מוציא דם שכחו בקרבו: **הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה.** שבלעו גלי הראשון: **מנוקבת.** עשויה כבריחים כעין שלנו ויש חלל גדול בין בריח לבריח ונותן השפוד לרוחבו וכל הטלה נצלה באויר שבין שני בריחים שאין בשרו נוגע בברזל: **לדברי האוסר.** בפרק כל שעה (לעיל כו:) רבי אומר הפת אסורה: **מהו.** הכא אין שבח עצים בפת: **צלי אש.** קרינא ביה וגבי עצי איסורא מיהא ניתסר דהתם לא כתיב מיעוטא: **אאש קפיד רחמנא.** וחום התנור תולדת אש הוא ואם תמן בו כנגד נשרף ונעשה פחם ואש: **חתכו.** לפסח ולא הבדיל אלא חתכו בשנים ושלשה מקומות למהר צלייתו. אינקרצי"ר בלע"ז: **ברמץ.** אפר רותח: **גפסים.** מין סיד הוא: **מניין.** שנידון משום מכוה ולא משום שחין. ואף על פי שמכוה ושחין שוין בטומאתן נפקא מינה דתלי גרים מכת מכוה מחמת אור ותלי גרים מכת שחין שהוא לקות חום אחר שלא היה מחמת האור אין מצטרפין. כדבכל שוחטין (חולין דף ח.) מפרש: **פתילה של אבר.** מתיכו וזורקו לתוך פיה: **תשרף.** כל מיני שריפה משמע מדלא כתיב באש ונשתוק: **וכ"ש אש.** לשון קושיא הוא: **בני אהרן שריפת נשמה וגוף קיים.** הוא בסנהדרין (דף נב.) כמין ב' חוטין של אש נכנסו להן בחוטמיהן: **חמי האור.** רותחין דהוי נמי שריפת נשמה וגוף קיים: **גזירה שוה.** מבני אהרן למה לי תיפוק מהכא דלא מקפינן חבילי זמורות דהא ברור ליה מיתה יפה בעינן: **אי לאו גזירה שוה הוה אמינא.** על כרחך אש ממש כגון להקיף חבילי זמורות בעינן דאילו שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא וקרא שריפה אצרכה. ואי משום דרב נחמן דבעינן מיתה יפה ה"א נפיש לה חבילים טובא ירבו לה היסק גדול שתמות מהר: **קא משמע לן.** גזירה שוה דשריפת נשמה וגוף קיים נמי שריפה היא וכיון דשריפה היא אהני דרב נחמן לאפוקי זמורות ורותחין (א): **אלא באש למה לי.** כיון דסופיה לרבות כל שריפות: **אבר מעיקרו.** שמוציאין אותו מן הקרקע רותח הוא בלא תולדת אש: **וכל היכא דכתיב אש.** וכתב נמי שריפה בהדיה לרבויי כל שריפות אתא בתמיה: **הכא.** כיון דכתב שריפה ברישא ומשמע כל שריפות והדר כתב אש משמע דוקא אש קאמר:

על

וגרפו ואפה בו את הפת מהו. תימה לריב"א מאי קבעי הא קתני סיפא (ב) בישלה ע"ג גחלים דברי הכל מותרת ואפי' למאן דמוקי התם בגחלים עוממות לא גרע חומו מחום חרס התנור שגרפו ותירץ ר"י שאני גחלים שאין חומן בא מחמת השלהבת אלא מחמת עצמן ועפרא בעלמא הן אבל חום התנור שגרפו מחמת חום שלהבת האבוקה בא שהוא איסור גמור הילכך מיבעי ליה ותימה לר"י כיון דהפת אסור כשאבוקה כנגדו וחום אבוקה אסור א"כ כשגרפו ואפה בו את הפת נמי יהא אסור הפת ופי' ר"י דאפילו כשאבוקה כנגדו לא אסור אלא מדרבנן ולא משמע כן בשמעתין וגם לא הוה שייך לפלוגי אי יש שבח עצים בפת אי לא ובירושלמי דייק כשהפסח נצלה בתנור והגחלים תחתיו הלא חום התנור כמו כן מבשלו והוי צלי מחמת דבר אחר ומפרש כי איכא אש האש צולה בח התנור והתנור מצרף חום הגחלים שלא יתפזר: **אין** לי אלא שנכוה באש מניין כו'. אע"ג דשחין ומכוה שוין לכל דבר דשחין ומכוה מטמאים בשבוע אחד בשיער לבן ובפשיון מ"מ נפקא מינה לענין צירוף דשחין ומכוה אין מצטרפין: **נכוה** בגחלת בגפסים כו'. תימה מה בין גפסים רותח וסיד לחרסו של תנור דאמרינן לעיל טעמא דכתב רחמנא צלי אש שני פעמים הא לאו הכי צלי אש קרינא ביה והכא איצטריך סיד וגפסים רותח ריבויא אבל מאש לא הוה ידענא: **הא** לאו הכי גחלת לא איקרי אש. נראה לרשב"א דהוה מצי למימר גלי רחמנא במכוה וגמרינן מיניה ולא איצטריך לשנויי בע"א אלא משום לשון אחרון דלעיל מיהו תימה אמאי לא משני דרבי איירי בגחלים לוחשות והכא לא איצטריך לרבויי אלא עוממות דלא איקרי אש כדמוכח בסמוך וי"ל נהי דגחלת דקרא היינו עוממות סתם גחלת דמשנה ודברייתא הוי לוחשות: **באש** תשרף לרבות כל שריפות. דתשרף ריבויא הוא דהוה מצי למיכתב באש תמות: **למעוטי** אבר מעיקרו. הקשה ה"ר יוסף נימא באש פרט תשרף כלל ונעשה כלל מוסף על הפרט ורבי כל מילי ואפילו אבר מעיקרו דלא דמי לפרט וי"ל דכלל דתשרף קאי אפרט כלומר במה תשרף באש הלכך לא מרבינן מתשרף אלא דומיא דאש דקאי עילויה והוי כלל הצריך לפרט דאמרינן בכיסוי הדם (חולין דף פח:) דאין דנין אותו בכלל ופרט ריב"א. והקשה רבינו יעקב דאורליינ"ש אמאי איצטריך קרא למעוטי אבר מעיקרו הא שמעינן ליה מדאיצטריך לא תבערו למעוטי שאין שריפת בת כהן דוחה שבת מכלל דאין יכול לשורפה באבר מעיקרו דאי יכול לשורפה בו א"כ פשיטא דלא דחיא שבת כיון דיכול לעשות בלא דחיית שבת ואומר ר"י דלא פירכא היא כלל דאיצטריך קרא היכא דליכא אבר מעיקרו דאי לא תימא הכי תיקשי אמאי איצטריך קרא דלא דחי שבת כיון שיכול להרתיח פתילה של אבר מערב שבת: [ועיין תוס' יבמות ו': ד"ה טעמא]:

תלמוד

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ט:
יב ב מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' כג טוש"ע י"ד סי' קמב סעיף ד:
יג ג ד מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה י:
יד ה מיי' פ"ב מהל' טומאת צרעת הלכה א:
טו ו מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הלכה ג:
ז [מיי' פ"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ה]:

לעזי רש"י

איגדו"ר. [איגרו"ר]. חרות, חריפות.
אינקריצי"ר. לחרוץ.

רבינו חננאל

מתני' אין צולין את הפסח על האסכלה ואם היתה אסכלה מנוקבת מותר. ומבעיא לן אליבא דמאן דאסר לצלות את הפסח על האסכלה דסבר כיון שאין האש בעצמה סובבת אותו אינו צלי אש, תנור שהסיקו בקליפי ערלה שהן איסורי הנאה וגרפו ואפה בו את הפת. לדברי האוסר צליית הפסח באסכלה מהו. אמר ליה רב אדא הפת מותרת. איני והאמר רבי יוחנן תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש משום שנאמר צלי אש שני פעמים (ודייקינן טעמא דכתיב צלי אש קרינא ביה). [נ"א: למעוטי כי האי גוונא צלי אש קרינן ביה]. ושנינן גלי רחמנא בצליית הפסח דלאו אש היא וילפינן מינה, אי בעית אימא כו'. ת"ר חתכו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזה צלי אש. ומי אמר רבי גחלת אש היא והתניא מכות אש אין לי אלא שנכוה באש ופרחה בה נגע הוא שהוא טמא, נכוה בגחלת ברמץ כו' מנין, ת"ל מכוה מכוה ריבה כלומר שינה ושלש הכתוב מכוה לרבות כל מכוה הבאה מחמת אש. מדרבי לגחלת מרבויא דקרא ש"מ דגחלת לאו אש הוא. ושנינן כי קא מרבי קרא גחלת של מתכת, אבל גחלת של עץ ודאי אש היא. איני דגחלת של מתכת אינה אש, והא בת כהן דכתיב בה באש תשרף וא"ר מתנה פתילה של אבר. ושנינן שאני התם דאמר קרא באש תשרף מדלא כתיב תשרף באש דמשמע אין שריפה עולה לה אלא באש, אלא כתב רחמנא באש תשרף לרבות כל שרפה הבאה מכח האש ואע"פ שאינה אש בעצמה. אבל פרים הנשרפים דכתיבא האש אחר שריפה שנאמר ושרף אותו על עצים באש, אין שריפה עולה לה אלא באש עצמה, למעוטי סיד רותח וגפסים רותחים וכיוצא בהן. פי' הייא מהרה. פי' לעגל והוא מהרה. חילקם בלשון אבל הפתרון אחד.

מסורת הש"ס

א) לעיל כו:, ב) [חולין ח.], ג) סנהדרין נג., ד) סנהדרין מה. וש"נ [וע"ש נ"ל ר"נ אמר רבה בר אבוה],

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: שמות יב ח
2. אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ: שמות יב ט
3. אוֹ בָשָׂר כִּי יִהְיֶה בְעֹרוֹ מִכְוַת אֵשׁ וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה בַּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת אוֹ לְבָנָה: ויקרא יג כד
4. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא כא ט
5. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יח
6. וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל עֵצִים בָּאֵשׁ עַל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף: ויקרא ד יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' לאפוקי זמורות ורותחין נ"ב נראה לפענ"ד דהאי לישנא דרש"י לגרדין קא מפרשינן וה"ק דאהני דרב נחמן כהדי ג"ש לאפוקי זמורו' ורותחין דזמורות ממעטינן להו מג"ש ורותחין מדרב נחמן: (ב) תוס' ד"ה וגרפו וכו' קתני בסיפא נ"ב בפרק כל שעה דף כ"ו ע"ב:

מוסף רש"י

בקליפי ערלה. קליפי אגוזים ורמונים שאף הם בכלל פרי ואסורין משום ערלה (לעיל כו:). בגחלת. פחם שלא כבה (חולין ח.). ברמץ. אפר חם יקד שמו בלשון ערבי (שם). בגפסים. מין סיד ושורפין אותו כמין סיד (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com